

# KUDIRKIENĖ (Kriškanaitė) LILIJĄ STANISLOVA

Gimė 1941 04 17 Kalnelių vienkiemyje Rokiškio rajone

Kalbininkė baltistė, lituanistė, vertėja

Mokėsi 1948–1950 m. Aleknų pradinėje, 1950–1959 m. Juodupės vidurinėje mokyklose. Studijavo 1960–1965 m. Vilniaus universitete Istorijos ir filologijos fakultete Lietuvių kalbą ir literatūrą, 1972–1976 m. VU aspirantūroje, filologijos mokslų kandidatė, 1993 m. nostrifikuota į humanitarinių mokslų daktarę.

Dirbo 1959–1960 m. Juodupės vidurinėje mokykloje sekretore-mašininke, 1965–1969 m. Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijoje redagavo draugijos leidinį „Kraštotyra“, 1970–1994 m. leidyklos „Vaga“ redaktorė, nuo 1977 m. mokslinė redaktorė, 1994–2015 m. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Sakytinės tautosakos skyriuje mokslo darbuotoja, vėliau – vyresnioji mokslo darbuotoja.

Dalyvavo kraštotyros judėjime, buvo Lietuvių kalbos sekcijos prie Kraštotyros draugijos narė. Akademiniam Lietuvių kalbos žodynui rinko savo krašto žodžius, renka patarles ir priešodžius Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Tautosakos archyvu. Dalyvavo mokomojoje Lietuvos televizijos laidoje „Šnekasi baltai“. Priklauso Vilniaus latvių klubui, Vilniaus rokiškėnų klubui „Pragiedruliai“.

Mokslinių tyrimų sritys: frazeologija, baltų kalbos, paremiologija, lyginamoji folkloristika. Kartu su bendradarbiais, Lietuvių literatūros ir tautosakos paremiologais (K. Grigu, R. Kašėtiene, D. Zaikauskiene ir kt.) parengė daugiatomio „Lietuvių patarlės ir priešodžiai“ pirmuosius tris tomus (2000–2019). Už I-ąjį šio leidinio tomą apdovanoti Lietuvos 2001 m. mokslo premija. Sudarė ir parengė lietuvių situacinių posakių knygą „Vilką minim, vilkas čia“ (2016, su R. Kašėtiene).

Redagavo kraštotyrinio ir etnologinio pobūdžio leidinius, verstines mokslo populiarinimo knygas, yra redagavusi šiuolaikinių latvių poetų I. Auzinio, V. Belševicos, U. Bėrzinio, L. Briedžio, M. Čaklajo, H. M. Majejskio, M. Misinio, J. Ruokpelnio, K. Skujeniko, O. Vaciečio, M. Zalytės, I. Zieduonio, P. Zirnyčio ir kt. eilėraščių vertimų antologijose ir įvairiuose rinkiniuose.

Verčia iš latvių, vokiečių, rusų kalbų. Išvertė latvių rašytojų romanų ir apysakų, vokiečių rašytojų kūrinių, liaudies pasakų, mokslo populiariosios literatūros straipsnių.

Išvertė parinktų vietų iš senųjų latvių k. žodynų leidiniui „Baltų religijos ir mitologijos šaltiniai“ (T. 3, 2003; T. 4, 2005), straipsnių U. Beckerio „Simbolių žodynui“ (1996), „Mitologijos enciklopedijai“ ([T.] 1, 1993, [T.] 2, 1994), „Persitvarkymo Pabaltijyje motyvai“ (1989) ir kt.

Atsiminimų publikuota knygoje: „Ką buvo baltams pažadėjęs: Jono Kabelkos gimimo šimtmečiui“ (2014), „Atsiminimai apie Vytautą Vitkauską“ (2015), straipsnių kraštotyryniuose leidiniuose „Eržvilkas“ (1970), „Gaidės ir Rimšės apylinkės“ (1969), „Juodupė. Onuškis“ (D. 1. 2012), „Kraštotyra“ (1967, 1969, 1970), „Liaudies kūryba“ (t. 4, 1996), „Tauragnai“ (2005) ir kt.

Yra paskelbusi folkloristikos tematikos straipsnių leidinyje „Tautosakos darbai“ ir kt.

## Vertimai

*Bechstein L. Vokiečių pasakos / Liudvigas Bechšteinas ; iš vokiečių kalbos vertė Lilija Kudirkienė ; [ilustravo K. Miulmeisteris]. - Vilnius : Vaga, 1972. - 269, [3] p. : iliustr. - Orig. antr.: Deutsche Märchen und Sagen.*

*Ezera R. Vasara truko tik dieną : apysaka / Regina Ezera ; iš latvių kalbos vertė L. Kudirkienė. - Vilnius : Vaga, 1979. - 262 p. - Orig. antr.: Vasara bija tikai vienu dienu.*

*Hartung H. Mes - stebuklo vaikai : vis dėlto linksmas romanas iš mūsų gyvenimo / Hugas Hartungas ; [vertė Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 1970. - 288, [3] p. - Orig. antr.: Wir Wunderkinder.*

*Imermanis A. Palydovas meta šešėlį / Anatolis Imermanis : [vertė L. Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 1967. - 169, [2] p. - Versta iš: Pavadonis met ēnu, 1964.*

Indrāne I. *Kepurė kaštonų / Ilzė Indranė* ; [vertė L. Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 1968. - 401, [2] p. - Versta iš: *Cepure ar kastaņiem*. 1966.

Jaunsudrabiņš J. *Šalnos pakāsti žiedai* : [apysaka] / Janis Jaunsudrabinis ; vertė Lilija Kudirkienė. - Vilnius : Vaga, 1969. - 163 p. - Orig. antr.: *Vēja ziedi*.

Leonardo da Vinci. *Pasakos, legendos, alegorijos / Leonardas da Vinčis* ; apasakojo Aleksandras Machovas ; iliustr. Svetozaras Ostrovas ; iš rusų k. vertė Lilija Kudirkienė. - Vilnius : Vytury, 1986. - 136, [6] p. : iliustr.

*Miegantis miestas : bengalų pasakos / iš vokiečių kalbos vertė Lilija Kudirkienė ; [ilustravo Ramunė Vėliuvienė]*. - Vilnius : Vaga, 1980. - 334, [2] p. : iliustr.

*Pasaka "Eglė žalčių karalienė". T. 2 : Latvių variantai / [tekstus išvertė į lietuvių kalbą ir tomą redagavo Lilija Kudirkienė ; padėjo rengti Mara Vyksna, Beatrisė Reidzanė, Vita Ivanauskaitė]*. - Vilnius : Lietuvos literatūros ir tautosakos institutas, 2007. - 359, [2] p.

### **Sudarytoja, rengėja**

Cvirka P. *Apsakymai ir "Žemė maitintoja" : prozos rinktinė / Petras Cvirka* ; [sudarė Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2009. - 381, [1] p. : portr.

*Lietuvių patarlės ir priežodžiai / [Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas] ; sistemos autorius ir leidinio vadovas Kazys Grigas*. - Vilnius, 2000-. - 5 t.

T. 1 : [A-D] / tomą parengė Kazys Grigas, Lilija Kudirkienė, Rasa Kašėtienė, Gediminas Radvilas, Dalia Zaikauskienė ; redagavo Kazys Grigas, Lilija Kudirkienė ; kalbos dalykus tvarkė Irena Ermanytė, Milda Norkaitienė. - 2000. - 927, [1] p.

T. 2 : [E-J] / tomą parengė Giedrė Bufinė, Kazys Grigas, Rasa Kašėtienė, Lilija Kudirkienė, Dalia Zaikauskienė ; redagavo Lilija Kudirkienė (vyr. redaktorė), Rasa Kašėtienė ; kalbos dalykus tvarkė Milda Norkaitienė. - 2008. - 830 p.

T. 3 : [K] / tomą parengė Vita Džekčioriūtė, Rasa Kašėtienė, Lilija Kudirkienė, Dalia Zaikauskienė ; redagavo Rasa Kašėtienė, Lilija Kudirkienė, Dalia Zaikauskienė. - 2019. - 755, [1] p.

*Vilką minim, vilkas čia : lietuvių situaciniai posakiai ; sudarytojos Rasa Kašėtienė, Lilija Kudirkienė*. - Vilnius : Lietuvos literatūros ir tautosakos institutas, 2016. - 541, [1] p.

### **Redaktorė**

Rūta A. *Trumpa diena ; Motinos rankos ; Kelias į kairę : romanai / Alė Rūta* ; [dailininkas Arvydas Každailis ; redagavo Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 1992. - 619, [3] p.

*Aš išdainavau visas daineles : pasakojimai apie liaudies talentus - dainininkus ir muzikantus / sudarė ir parengė Danutė Krištopaitė ; [dailininkas Algimantas Švažas ; redagavo Lilija Kudirkienė]*. - Vilnius : Vaga, 1985-1997. - 3 d. : iliustr., portr.

Bagdonavičius V. *Vydūnas : monografija / Vaclovas Bagdonavičius, Aušra Martišiūtė-Linartienė* ; [redagavo Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2017. - 727, [1] p. : iliustr., faks., geneal. schem., portr.

Bērziņš U. *Vabzdžių žingsniai = Kukaiņu soļi : poezija / Uldis Bērziņš* ; [sudarė Kęstutis Nastopka ; vertė Kęstutis Nastopka ... [et al.] ; redagavo Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Baltos lankos, ©1997. - 307 p.

Lindė-Dobilas, J. *Blūdas, arba, Lietuva buvusios Rusijos revoliucijos mete : romanas / Julijonas Lindė-Dobilas* ; [parengė Virginija Stonytė]. *Klaida : romanas / Lazdynų Pelėda* ; [parengė Juozas Ambrazevičius ; redagavo Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 1990. - 597, [1] p.

*Dubingiai / Lietuvos TSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugija ; redakcinė komisija: Stasys Skrodenis (pirm.) ... [et al.] ; [redagavo Lilija Kudirkienė] ; dailininkai: Vija Lipskytė-Tarabildienė, Rimtas Tarabilda*. - Vilnius : Vaga, 1971. - 402, [2] p., [16] iliustr. lap. : iliustr., nat.

Grigas K. *Patarlių paralelės : lietuviškos patarlės su latvių, baltarusų, rusų, lenkų, vokiečių, anglų, lotynų, prancūzų, ispanų atitikmenimis / Grigas Kazys ; LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros institutas* ; [redagavo Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 1987. - 662, [1] p.

Jokimaitis G. *Žiemos bijūnai : eilėraščiai ; poezijos vertimai / Gediminas Jokimaitis* ; [redakcinė komisija: Sigita Geda, Kęstutis Nastopka, Vanda Zaborskaitė ; dailininkas Klaudijus Petrulis ; redaktorė L. Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 1988. - 397, [1] p. : iliustr., nuotr., portr.

*Kernavė / [Lietuvos TSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugija] ; [redakcinė komisija: Vacys Milius (pirmininkas) ... [et al.]]*. - Vilnius : Vaga, 1972. - 433, [1] p., [16] iliustr. lap. : iliustr., žml., ant.

*Lietuvių liaudies pasakos su dainuojamaisiais intarpais / surinko ir parengė Jurgis Dovydaitis* ; [redagavo Kostas Aleksynas, Lilija Kudirkienė] ; [melodijas parengė Zofija Puteikienė]. - Vilnius : Vaga, 1987. - 518, [2] p., [4] portr. lap. : nat.

*Lietuvių poetikos pradmenys / parengė Juozas Girdzijauskas* ; [redagavo Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 1985. - 419, [2] p., [8] faks. lap.

Lietuvių rašytojai : biobibliografinis žodynas / [parengė Petronėlė Grybauskienė ... [et al.] ; redakcinė komisija: ... Kostas Korsakas (pirm.) ... et al.]; [redagavo Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 1979. - 1 t.

Merkinė / Lietuvos TSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugija ; redakcinė komisija: Norbertas Vėlius (pirmininkas) ... [et al.] ; dailininkai: Vija Lipskytė-Tarabildienė, Rimas Tarabilda. - Vilnius : Vaga, 1970 (sp.). - 452, [2] p., [16] iliustr. lap. : iliustr., nat.

Nuo Punksko iki Seiny : iš Juozo Vainos tautosakos rinkinių / sudarė ir parengė Danutė Krištopaitė ; [redagavo Lilija Kudirkienė]. - Punkskas : Aušra, 1997-1998. - 2 kn. : iliustr.

Pietaris V. Algimantas, arba lietuviai XIII šimtmetyje : istoriška apysaka, 1904 / Vincas Pietaris ; parengė B. Vanagienė ; [redagavo Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 1989. - 432, [1] p.

Rusų–lietuvių kalbų frazeologijos žodynas = Русско-литовский фразеологический словарь / sudarė V. Stašaitienė, J. Paulauskas ; [mokslinė redaktorė. L. Kudirkienė]. - Vilnius : Mokslas, 1984. - 444 p.

Skujenieks K. Aš esu toli viešėjęs = Es pabiju tūlos ciemos : eilėraščių rinktinė, 1963-2003 / Knuts Skujenieks ; sudarė Vladas Braziūnas ; iš latvių kalbos vertė Vladas Braziūnas, Sigitas Geda, Jonas Strielkūnas ; [redaktorė Lilija Kudirkienė] - Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2004. - 359, [1] p.

Šmits P. Latvių mitologija / Pēteris Šmits ; iš latvių k. vertė Dainius Razauskas ; [redagavo Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Aidai, 2004. - 238, [1] p.

Vydūnas. Septyni šimtmečiai vokiečių ir lietuvių santykių / Vydūnas ; [vertėjai Vita Gaigalaitė, Rapolas Šaltenis ; redaktorė Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Vaga, 2001. - 639, [1] p. : iliustr., portr.

Zālīte M. Penki pirštai : romanas / Māra Zālīte ; iš latvių kalbos vertė Erika Drungytė ; [redagavo Lilija Kudirkienė]. - Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2016]. - 287, [1] p.

### Šaltiniai

Asmenybės: 1990–2015 m. Lietuvos pasiekimai. – Kaunas, 2015. – D. 2, p. 640–641.

Juodupė. Onuškis. – Vilnius, 2012. – D. 1, p. 686-688.

Kas yra kas Lietuvoje. 1990-2010. – Kaunas, 2013. - P. 534.

Lietuva. – Vilnius, 2008-2015. - [T.] 3(2012), p. 441-442.

Lietuvių kalbos enciklopedija. – Vilnius, 1999. – P. 336; 2008. – P. 289.

Lietuvių literatūros enciklopedija. – Vilnius, 2001. – P. 256.

Literatūros vertėjai: Bibliografinis sąrašas. – Vilnius, 1985. – P. 98-99.

Vanagas V. Lietuvių rašytojų sąvadas. – Vilnius, 1996. – P. 469.

Visuotinė lietuvių enciklopedija. – Vilnius, 2001-2015. – T. 11(2007), p. 193.

Gyvenimas. – 2016, rugpj. 3, p. 4.

Kauno diena. –1969, rugs. 28, priedas „Kūrybinė savaitė“.

Lietuvos aidas. – 2002, kovo 9, p. 5.

Lietuvos žinios. – 2016, geg. 20, p. 12-13.

Literatūra ir menas. – 1969, rugs. 6, p. 12; 1981, geg. 30, p. 5.

Mokslas ir technika. – 2002, Nr. 3, p. 2, 6, 27-28.

Naujos knygos. – 1980, Nr. 10, p. 23.

Pergalė. – 1981, Nr. 5, p. 163-166.

Rubinitis. – 2018, Nr. 3, p. 29-36.

Savaitė. – 2014, Nr. 11 (kovo 12), p. 14-15.

Tautosakos darbai. – [T.] 39(2010), p. 266-268; [T.] 41(2011), p. p. 235-237.238-239.